

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д. е. н., доцент
Волохова Ірина Семенівна

“ ___ ” _____ 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності: “Фінанси, банківська справа та страхування”
за магістерською програмою професійного спрямування державні та
муніципальні фінанси
на тему:

*«ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ
УКРАЇНИ»*

Виконавець:
студентка
Центру заочної та вечірньої
форми навчання
Денисова Олена Володимрівна

/підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Мартинюк Ірина Василівна

/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	6
1.1. Історія виникнення податків.....	6
1.2. Податки на доходи фізичних осіб у податковій системі..	13
1.3. Нормативно-правове регулювання справляння податку на доходи фізичних осіб.....	23
РОЗДІЛ 2. ОЦІНЮВАННЯ РОЛІ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ, 2014-2018 РР	28
2.1. Аналіз надходження податку на доходи фізичних осіб до зведеного бюджету України за період 2014-2018 рр.....	28
2.2. Аналіз регулюючої функції податку на доходи фізичних осіб в Україні, 2014-2018 рр.....	40
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ	44
3.1.Зарубіжний досвід використання податку на доходи фізичних осіб.....	44
3.2. Шляхи вдосконалення податку на доходи фізичних осіб в Україні.....	58
ВИСНОВКИ	64
Список використаних джерел	67
Додатки	72

ВСТУП

Актуальність теми. Важливим регулятором перерозподілу фінансових ресурсів в країні є податки. В умовах посилення негативного впливу кризових явищ на фінансову стабільність держави оподаткування доходів громадян виступає однією із складових економічного механізму держави. Україна докладас значних зусиль для усунення фінансово-економічних проблем, які викликані системною трансформацією нашої країни, та водночас намагається стабілізувати або збільшити податкові надходження. Особлива роль у цьому належить податку на доходи фізичних осіб (далі - ПДФО), який відіграє провідну роль в реалізації перерозподільної політики держави. Значний внесок у дослідження питань вивчення податку на доходи фізичних осіб внесли такі зарубіжні науковці, як:

Р. Масгрейв, Дж. Стігліц (американський економіст, лауреат Нобелівської премії з економіки 2001 р.), Е. Аткинсон; Т. Пікетті, Е. Селігман, Дж. Б'юкенен, Е. Саєз, Дж. Міррліс, та інші вчені. Значимі є результати вітчизняних науковців, а саме: О. Гордей та Т. Кізими, Є. Слуцького, В. Андрущенко, Г. Василевської, А. Данілова, Л. Демиденко, та інші.

У роботах вітчизняних науковців основна увага приділяється фіскальній ефективності ПДФО, тоді як комплексного дослідження потребують його регулятивні властивості та оцінка ефективності.

Мета і завдання дослідження: удосконалення податку на доходи через забезпечення його належної регулятивної ефективності.

Завдання які були розглянуті у данній праці:

- розглянути теоретичні і історичні аспекти, які впливають на податок на доходи фізичних осіб;
- перегляд науково-правового регулювання, та його вплив на податок на доходи фізичних осіб;
- систематизація наукових праць та наукової літератури;

- вивчення актуальних проблем надходження податку на доходи фізичних осіб до зведеного бюджету;
- знайти шляхи вдосконалення податку на доходи фізичних осіб в Україні;
- вивчити зарубіжний досвід на прикладі інших країн;
- зробити висновки, щодо шляхів вдосконалення податку на доходи фізичних осіб.

Це питання подальшого розвитку персонального прибуткового оподаткування в Україні в умовах нарощування масштабів глобалізації, коли наявні факти недоброзичливої податкової конкуренції, агресивного податкового планування. Подолання зазначених недоліків повинно відбуватися шляхом удосконалення механізму ПДФО через забезпечення його належної регулятивної ефективності. Це також узгоджується зі Стратегією сталого розвитку „ Україна - 2020 ”, чільне місце в якій відводиться податковій реформі. Неузгодженість інтересів платників податків та держави у процесі оподаткування унеможливить досягнення мети: забезпечення сталого розвитку країни, безпеки держави, бізнесу та громадян, відповідальності і соціальної справедливості. Однією із визначальних у програмі розвитку України є податкова реформа, пріоритетами якої є детінізація економіки, скорочення кількості податків і зборів та створення стимулів для розвитку бізнесу. Отже, актуальним є науковий пошук оптимального рівня податкового навантаження в Україні. Основними орієнтирами є простота, економічна справедливість та мінімальні витрати часу на дотримання податкового законодавства.

Предмет дослідження: теоретичні аспекти та напрями вдосконалення податку на доходи фізичних осіб в Україні.

Об'єктом дослідження: є функціонування податку на доходи фізичних осіб.

Інформаційна база. Нормативно-правові акти України, аналітичні матеріали Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, данні Міжнародного валютного фонду, Державної казначейської служби

України, а також наукові праці вітчизняних та зарубіжних науковців, статистична інформація з мережі Інтернет.

ВИСНОВКИ

У кожної держави існують свої особливості, які варто враховувати при побудові ефективної податкової системи. Можна сказати, що держави з високим рівнем розвитку економіки при оподаткуванні доходів громадян вирішують завдання, які не є важливими для нашого суспільства. Рівень розвитку нашої економіки значно нижчий від розвинених країн. Спираючись на їхній досвід, можна використати певні світові здобутки в українській системі оподаткування. Потрібна активізація державної політики високих доходів громадян, насамперед - для економічного активного населення, що забезпечує процес концентрації первинних доходів, як об'єкта оподаткування.

В умовах ринкової економіки перед податковою системою постають пріоритети забезпечення достатнього обсягу податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів та гарантій громадянам достатнього життєвого рівня. Податок з доходів фізичних осіб представляє собою обов'язковий нецільовий платіж фізичної особи до місцевого бюджету для фінансування його видатків. Оподатковуваним доходом повинен бути сукупний доход, скоригований на суму податкових вилучень та зменшений на суму економічно обґрунтованого неоподаткованого мінімуму та інших пільг.

Різноманітний вплив на соціально-економічний розвиток стається за умови уважного вибору елементів податкового регулювання. Встановлення, застосування або зміна певного податкового важіля, їх скоординована дія в потрібних напрямках перетворює просту сукупність податкового інструментарію на механізм оподаткування доходів фізичних осіб. В ринкових умовах механізм оподаткування доходів фізичних осіб представляє собою сукупність податкових важелів прямого та опосередкованого впливу на процес вилучення частини доходів до бюджету та елементів податкового регулювання особистих доходів. Його складовими є механізми оподаткування кожного виду доходів, справляння податків з яких передбачено законодавством.

На обсяг податкових надходжень від оподаткування особистих доходів впливають: по-перше, фактори, що закладені в самому механізмі оподаткування доходів фізичних осіб, зокрема, склад об'єкту оподаткування, податкові ставки та інші. По-друге, значний вплив спричиняють об'єктивні фактори ринкового економічного середовища, головними з яких є, величина доходів населення, чисельність працюючих, на яку, в свою чергу, впливає низка чинників, таких як, рівень безробіття, трудової міграції тощо.

Основу зростання надходжень ПДФО і високий рівень виконання планових показників забезпечується, головним чином, податком із заробітної плати. Тому що, значним переважанням її частки у структурі об'єкту оподаткування, а також більш суворим контролем і відповідно найвищим рівнем сплати, оскільки відбувається утримання податку у джерела отримання доходу. Роль податку з інших доходів в наповненні місцевого бюджету залишається другорядною.

Фіскальний потенціал оподаткування доходів фізичних осіб - це система правових, організаційних та економічних заходів щодо повного використання наявних і прихованих можливостей справляння податків з особистих доходів та нарощування податкових надходжень з усіх джерел доходів для наповнення місцевого бюджету. Для більшої ефективності податкового планування, доцільно доповнити аналітичний інструментарій показниками фіскального потенціалу, що дозволить проводити більш повний і якісний контроль, а також вчасно вносити корективи в чинний порядок оподаткування.

Під регулюючим потенціалом оподаткування особистих доходів слід розуміти здатність впливати на рівень життя громадян шляхом застосування неоподаткованого мінімуму та прогресивного оподаткування, що забезпечить, з одного боку, зниження податкового навантаження на малозабезпечені верстви населення, а з іншого - його поступове підвищення для заможних громадян. Чинний порядок надання податкової соціальної пільги суперечить податковому законодавству, а також призводить до вагомих бюджетних втрат. Тому регулюючі можливості особистого податкового оподаткування використовуються частково. Вдосконалення особистого податкового оподаткування повинно від-

буватися на основі впровадження комбінованих технологій справляння податку з доходів фізичних осіб. Це передбачає, що кожен вид доходів повинен мати свій механізм оподаткування, який має максимально враховувати специфіку їх отримання, вагомість для платника та трудомісткість адміністрування. Враховуючи реалії сучасного податкового регулювання та досвід зарубіжних країн запропоновано модель оподаткування трудових доходів фізичних осіб на основі прогресивного оподаткування. Застосування помірних ставок прогресивної шкали від 10 до 25 % зменшить податкове навантаження на платників із низьким і середнім рівнем доходів та поступово підвищить його для заможних платників, що збільшить надходження до бюджету.

Можна запропонувати відновлення ролі і економічного призначення неоподаткованого мінімуму доходів громадян. Його застосування дозволить зменшити базу оподаткування кожного платника та знизити податкове навантаження. При обчисленні неоподаткованого мінімуму можна застосовувати міжнародні норми, а саме метод мінімального споживчого бюджету. Для зниження податкового навантаження на соціально незахищених громадян та осіб, що мають заслуги перед державою, необхідно застосовувати пільги по зменшенню сукупного оподаткованого доходу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Маркс, Ф. Энгельс. Сочинения, тома 1-39. Издание второе М.: Издательство политической литературы, 1955-1974 г.г., т- 23, С.325.
2. Ж.А. Шевчук, к.і.н. Подільського державного аграрно-технічного університету. Історія податків, як історія цивілізацій (нарис з історії економіки), 2008 - С.48.
3. Ходченко О. В. З історії формування кредитної системи Російської імперії(друга половинаXIX – початокXX ст.) // Історія народного господарства та економічної думки України: Зб. наук. праць. – Вип. 37-38 / Редколегія: Т. І. Дерев'янкін(відп. ред.) [та ін.]. – Київ, 2005. – С. 179-192
4. Навчальні матеріали онлайн. Оподаткування доходів фізичних осіб. Економічна теорія.
<https://pidruchniki.com/polstekonomiya/natsionalniydohid>.
5. Соколовська А. М. Податкова система держави: теорія і практика становлення:[монографія]/А. М. Соколовська.-К.:Знання-Прес,2004. С. 454.
- Василик О.Д. Податкова система України: Навч. посібник. – К., 2004.С. 36.
6. Коблянська О. І. Утримання податків на доходи фізичних осіб із заробітної плати за новими правилами / О. І. Коблянська, Т. Д. Даценко // Облік і фінанси АПК. - 2011. - № 2. - С. 48-52.
7. Перерва М. Г. Податок на доходи фізичних осіб / М. Г. Перерва // Економічні науки. - Серія «Облік і фінанси». - 2014. - № 8 (29). - С. 4-8.
8. Сідельникова Л. П. Оподаткування суб'єктів підприємництва: навчальний посібник / Л. П. Сідельникова, Т. В. Чижова, Я. В. Якуша. - К.: Видавництво Ліра-К, 2012. - С. 424.
9. Науковий вісник Ужгородського університету, 2016 р. Лазур С.П. Етапи розвитку податкової системи України: завдання для подальшого функціонування, С. 92.

10. Сміт А. Дослідження про природу і причинах багатства народів / А. Сміт. - М.:Соцекгіз, 1962. - С. 587.
11. Рікардо Д. Твор.: у 7 т. / пер. з англ. М.: з Державне видавництво політичної літератури, 1955. Т. 1 : Початок політичної економії та податкового обкладання. 1955.- С. 360
12. Мельник П.В. Розвиток податкової системи в перехідній економіці. - Ірпінь, 2001. 6. Налоги. История и современность/ Под ред. И.В. Горського - М., 1994. - С. 36.
13. Бондаренко Г. І. Оподаткування фізичних осіб / Бондаренко Г. І., Данилов О. Д., Лекарь С. І. та ін. - Ірпінь: Академія Державної податкової служби України, 2001. - С 247.
14. Антонова М.Е. Роль регулирующей функции налогов в налоговой системе Российской Федерации [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.dissercat.com/content/rol-reguliruyushchei-funksii-nalogov-v-nalogovoi-sisteme-rossiiskoi-federatsii#ixzz3i7FkHrod>
15. Орлюк: Фінансове право України: Навчальний посібник: За заг.ред. д.ю.н., проф. Орлюк О.П. Фінансове право:/ Навч. посібник/. - К.: Юрінком Інтер, 2003. - 528 с.
16. Швець Ю. О., Бахметова Я. Ю. Оподаткування доходів фізичних осіб: проблеми та перспективи в Україні та ЄС. Глобальні та національні проблеми економіки.-2017.№17.С.771-775.URL:<http://global-national.in.ua/archive/17-2017/155.pdf> (дата звернення: 12.03.2019).
17. Податковий кодекс України: Кодекс України №2755-VI від 02.12.2010 р. Дата оновлення: 01.03.2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> , стаття 6, ст.112)
18. Баранова В. Г., Податкова система./ навч. посіб. / Баранова В.Г., Дубовик О.Ю.,Хомутенко В.П., - Одеса.-2014р.,с. 35.
19. Береза З.В., “Аналіз дефініцій терміна податки”, Інститут підприємництва і перспективних технологій при Національному університеті“Львівська політехніка” - Л.: Береза З.В., - 2006 р.,с,76.

20. Навчальні матеріали онлайн. Політекономія. Економічна теорія. <https://pidruchniki.com/polstekonomiya/natsionalniydohid.-2015> р.-с,5.
21. Навчальні матеріали онлайн: <https://www.golovbukh.ua/article/7415-pdf-2017>, с,24.
22. Навчальні матеріали онлайн://taxlink.ua/ua/news/u-2018-roci-proponutsja-liberalizuvati-pk-menshe-podatkiv-bilshe-hilg.htm#hcq=RFNoNGr.c, 5.
23. Лазур С. П. Етапи розвитку податкової системи України: Завдання для подальшого функціонування. / Науковий вісник. Ужгородського університету -2016. - С. 95.
24. Податковий кодекс України.
25. Державна служба статистики України.
26. European Commission, Державна казначейська служба України.
27. Звіт державної фіскальної служби України за 2018 рік. URL: <http://sfs.gov.ua/data/files/240396.pdf> (дата звернення: 19.03.2019).
28. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи [Електронний ресурс]: закон України [від 28.12. 2014 р. № 71-VIII].
29. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.<http://sfs.gov.ua>.
30. Звіти Міжнародного валютного фонду.
31. Непочатенко О. О. Оновлений механізм справляння податку на доходи фізичних осіб: проблеми та перспективи. Економіка. Управління. Інновації. 2016. Вип. 1 (6) ,С.55.
32. Легкоступ І. І., Кацуба К. В. Податкові системи в умовах глобалізації: проблеми взаємодії та перспективи розвитку. Бізнес Інформ. 2014. №14. С. 259 - 263.
33. Tax rates in France for 2019. France Accountants - 2018. URL: <https://www.franceaccountants.com/tax#ourcharges> 3 (дата звернення: 11.03.2019).

34. Revenue Statistics 2016 / Statistiques des recettes publiques 2016 - © OECD 2016. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2016_1_16.
35. Ukraine: Selected Issues (2017). Country Report No. 17/84. International Monetary Fund, Washington, D. C. - April - 2017: <http://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2017/04/04/UkraineSelected-Issues-44799>.)2019.
36. Кириєнко Н. Податкова система Франції // Вісник податкової служби України - 2007. - № 24.
37. Revenue Statistics 2016 / Statistiques des recettes publiques 2016 - © OECD 2016. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2016_1_16.
38. Коба О. В. Оподаткування доходів фізичних осіб: закордонний та вітчизняний дохід. / О. В. Коба // Глобальні та національні проблеми економіки - Електронне наукове фахове видання. 30-Vypusk-22kviten-2018r. - С.933.
39. Зверяков М. І. Про зміну моделі економічного розвитку / М. І. Зверяков // Економіка України. - 2015. - № 6.- С. 41-49.
40. Гречко А.В. Перспективи реформування податкової системи України в умовах євроінтеграції / А.В. Гречко // Економіка та управління національним господарством. - 2014. - № 3. - С. 60-70.
41. Круковська О.В. Ключові зміни в реформуванні податкової системи України: реалії та перспективи / О.В. Круковська // Мукачівський державний університет. - 2016. - № 2. - С. 702-709.
42. Лебедзевич Я.В. Податкова реформа України: механізм реалізації та наслідки / Я.В. Лебедзевич, А.А. Скуратівська // Вісник ЖДТУ.-2015. – № 2(72). - С. 243-250.
43. Мартиненко В.П. Основні напрями розвитку оподаткування доходів фізичних осіб / В.П. Мартиненко // Формування ринкових відносин в Україні. - 2008. - № 5. - С. 70 -73.
44. Germany Rate of tax on personal income. URL: <https://tradingeconomics.com/germany/personal-income-tax-rate>.
45. Богатирьова Є. М., Мартинюк І. В. Оподаткування праці в Україні:

гене́за та перспективи розвитку. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. Острог : Видавництво НаУОА, червень 2019. № 13(41). С. 51.